

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Prezno - Cena Lir 0.40

Štev. 245.

V Ljubljani, v četrtek, 23. oktobra 1941-XIX

Leto VI

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Il Bollettino No. 507:

Attività aerea su tutti i fronti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

In Africa settentrionale, azioni di fuoco della nostra artiglieria ed attività aerea dell'Asse contro gli obiettivi della piazza di Tobruk. Due apparecchi avversari sono stati abbattuti dall'aviazione germanica.

Le città di Benghisi è stata sottoposta ad altri attacchi aerei nemici. Molte bombe sono cadute in mare, altre hanno colpito alcune case arabe in zone eccentriche, causando otto morti e sette feriti nella popolazione indigena; tra le vittime si trovano donne e bambini.

In Africa orientale, truppe del presidio di Culquaberi hanno sorpreso una formazione di armati nemici e la hanno dispersa infliggendole molte perdite. — Un nostro velivolo da caccia ha mitragliato efficacemente un grande accampamento a circa 30 km a sud-est di Gondar.

Questa notte l'aviazione britannica ha compiuto incursioni su Napoli e sul territorio di Catania. A Napoli in cinque successive ondate, durate cinque ore, sono state lanciate centinaia di bombe incendiarie e dirompenti che hanno provocato ingenti danni ad abitazioni ed incendi subito domati. Causato 14 vittime e 27 feriti tra la popolazione civile la quale ha tenuto un contegno ammirevole per calma e disciplina; nei pressi di Acireale le bombe hanno danneggiato alcune case; un morto e quattro feriti. La difesa contraerea di Catania ha abbattuto un bombardiere nemico che è precipitato in fiamme vicino alla costa.

Pure nel corso di questa notte, nostri velivoli da bombardamento hanno attaccato il porto di La Valletta (Malta).

Vojno poročilo št. 507:

Letalsko udejstvovanje na vseh bojiščih

Uradno vojno poročilo št. 507. pravi:

Topniški ogenj in delovanje letal Osi proti ciljem v trdnjavi Tobruk. Nemško letalstvo je sestrelilo dve sovražni letali.

Angelska letala so zopet napadla Benghazi. Mnogo bomb je padlo v morje, druge pa so zadele arabske hiše v zunanjem delu mesta, kjer je bilo 8 oseb ubitih in 7 ranjenih med domačim prebivalstvom. Med žrtvami so tudi ženske in otroci.

Vzhodna Afrika: Čete iz posadke v Culquabertu so presenetile angleški oboroženi oddelci in ga razpršile ter mu prizadejale mnogo izgub. Naše lovsko letalo je uspešno obklopilo z ognjem iz strojne veliko taborišče kakih 30 kilometrov jugovzhodno od Gondarja.

Ponoči je angleško letalstvo izvedlo polet nad Napoli in nad ozemlje pri Catanzari. V Napoli so angleška letala, ki so prihajala v zaporednih valovih skozi pet ur, zmetala na stotine zračnih in eksplozivnih bomb, ki so napravile na stanovanjskih hišah ogromno škodo, požari pa so bili takoj obvladani. Med civilnim prebivalstvom se je šudovito vedlo v miru in disciplini, je bilo 14 oseb ubitih in 27 ranjenih. Pri Acireale so bombe poškodovale nekaj hiš. Ena oseba je bila mrtva in 4 ranjene. Protiletalska obramba v Catanzari je sestrelila en angleški bombnik, ki je padel v plamenih blizu obale.

Tudi v pretekli noči so naša letala napadla pristanišče La Valletta na Malto.

Vojna prizadevanja ameriškega zunanjega ministra

Berlin, 23. okt. s. Nemški tisk silovito zavrača, kaj ga je imel ameriški zunanji minister Cordell Hull v zunanje-političnem odboru senata in o katerem je Roosevelt včeraj izjavil, da se od besede do besede strinja z njim: Takole piše: Govor se razlikuje od prejšnjih govornikov manifestacij ameriškega drž. podajnika po posebno silovitom tonu, zlasti pa po prostostu napadov na Hitlerja, na nemški narod in nemškega vojaka ter po neprekosljivem cinizmu in nesramnosti dokazovanj, ki jih je navedel, da bi upravičilo oborožitev trgovskih ladij. Nemčija stremi po vladi nad svetom, je dejal Cordell Hull. Biti moramo popolnoma pripravljeni, da storimo najodločnejše korake za obrambo svojega morja in kopne zemlje pred napadom narodnih socialistov. Kakor se vidi — piše Berliner Börsenzeitung —, so zločini Rooseveltove in Hullove vrste izgubili vso oblast nad seboj in ne poznajo nobene meje, kadar gre zato, da se ustvari položaj, ki končno dovoljuje streljati brez premisleka in izbire na sovražne narodne socialiste. Potvarjajo resnico in zgodovino, žalijo zdrav čut in kopicijo laž na laž. — Ze dozdej se jasno kaže — poudarja omenjeni list — bližnji cilj njihovega programa za

intervencijo: preklcik nevtiralnostnega zakona, ali točneje, umaknitev dolobce, ki prepoveduje ameriškim ladjam, da bi se podajale v vojni pas. Oni upajo, da mora biti ta korak zadnji in da bo vojna postala tako nezgibna in da ni več daleč. Da bi to dosegli, se takojimenovali voditelji ameriške politike poslužujejo vseh sredstev, najpogostejših in najbolj nesramnih, da bi zlomili odpor ameriškega naroda.

Moskovski delavci morajo v prve obrambne vrste

Stockholm, 23. oktobra. s. Neka ruska radijska postaja je včeraj sporočila, da so v Moskvi zapri veliko podjetij, ker so delavci bili poslani v prve bojne črte, da bodo sodelovali pri obrambi mesta. Listi so prenehali izhajati v omejeni nakladi izhajajo samo še dnevniki.

Letalska vojna med Nemci in Angleži

Berlin, 23. okt. s. V boju proti Angliji so močne enote letalstva ponoči napadle pristanišče Newcastle. Na pristaniških napravah in skladiščih je bilo opaziti velika razdejavanja. Ostali letalski napadi so veljali pristaniškim napravam pri Dovru.

Na obrežju Rokavskega preliva so nemški lovci sestrelili deset angleških letal. Pri tem smo izgubili eno lastno letalo.

Angleški bombniki so v noči na 2. okt. napadli razne kraje v severozahodni Nemčiji in sicer med drugimi Bremen. Bombe so padale večinoma na stanovanjske četrti in je civilno prebivalstvo imelo mrtve in ranjene. Pet sovražnih letal je bilo sestreljenih.

V Severni Afriki so nemška strmoglavka letala v polno zadela topniške postojanke in bunkerje pri Tobruku.

Novi uspehi italijanskih čet na vzhodnem bojišču

Zavzetje neke važne železniške postaje — Prekoračenje neke pomembne reke — Vedno bolj pospešen zagon vojnih operacij na južnem delu vzhodnega bojišča

Berlin, 23. oktobra. s. Nemški poročevalski urad razglasi:

Pri vojnih operacijah na južnem delu ruskega bojišča so zadnje dni sodelovali tudi italijanski oddelki. Oddelki neke italijanske pehotne divizije so po hudih bojih zasedli neko važno železniško postajo. Oddelki neke druge pehotne divizije, tudi italijanske, so pa prekoračili neko reko, ko so razbili in premagali odpor sovražnika, ki se je bil znova prisiljen umakniti. Med temi operacijami so italijanski oddelki zajeli številne ujetnike.

Budimpešta, 23. oktobra. s. Operacije na južnem predelu vzhodnega bojišča zadobivajo vedno bolj pospešen zagon. Pripriljiva naglica, s katero italijanske, nemške in zavezniške čete izvajajo načrt vrhovnega poveljstva, ne daje sovražniku niti trenutka oddiha. Zato se Rusi le s težavo umikajo obkoljujočemu vojskovanju zavezniških čet.

Berlin, 23. okt. s. Nemški poročevalski urad prinaša iz pristojnega vira poročilo o nemških letalskih napadih na južnem delu ruskega bojišča. Po tem poročilu so nemška letala 20. oktobra zbrla 3 oklepne voze, 3 topove, 247 avtomobilov in 10 drugih vozil. S celo vrsto zadetkov so bili na važni železniški progi uničeni trije vlaki, čisto polni, 7 drugih vlakov je bilo pa hudo poškodovanih.

Hitlerjev glavni stan, 23. oktobra. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Zasedbo sovjetskega industrijskega področja ob Doncu so včeraj nemške in zavezniške čete nadaljevale.

Južno od Brjanska je bilo pri čiščenju bojišča zajetih 5000 sovjetskih vojakov, en težki tank in 56 topov zaplenjenih.

Kakor je bilo že objavljeno s posebnim vojnim poročilom, je bil zavzet otok Dagoe. Tako so vsi baltski otoki v nemških rokah in na baltskem prostoru ni več sovražnika. V sodelovanju z vojno mornarico in z letalstvom je pehot. divizija že 12. oktobra s presenečenjem prispela na južni konec otoka. Po trdovratnih bojih, ki so trajali 10 dni, je bil otok očiščen. Pri tem smo zajeli 3000 mož, 6 obrežnih baterij je bilo uničenih, bežeča posadka pa je bila na

morju uničena od edinic vojne mornarice in od letalstva. Pri uspešnih delih pri pristajanju na Baltskih otokih so imeli posebni pionirski oddelki izreden delež.

Finska vojna mornarica je boje nemške vojne sile uspešno podpirala.

Letalstvo je ponoči bombardiralo sovjetsko prestolnico.

Eksc. Grazioli, zvezni tajnik za Ljubljansko pokrajino

Rim, 23. okt. s. Po Ducejevih navodilih je tajnik stranke ukrenil, da naj se ustanovi Zveza bojnih fašijev v Ljubljani. Duce je na predlog tajnika stranke imenoval za zveznega tajnika Visokega Komisarja Ekscelence Graziolija.

Vesti 23. oktobra

Generalni guverner Dalmacije, Eksc. Bastianini, je po zasebnih opravilih prišel v Zagreb. Včeraj ga je sprejel Pavelić.

Bolgarski kralj je sprejel številno zastopstvo iz južne Dobrudže, ki mu je izrazilo vdanost tamošnjega prebivalstva.

Zasedeno in priključeno grško Tracijo je bolgarska vlada sklenila naseliti z bolgarskim prebivalstvom. Na ozemlje med rekama Mesto in Struma bodo naselili okoli 500.000 ljudi. Ti bodo dobljeno zemljo in hiše plačali v petnajstih letnih obrokih.

V Milanu je imel sejo narodni odbor za stenografijo. Seja je veljala pripravam za mednarodni stenografski kongres, ki bo v Beyruthu takoj po zmagi. Sejo je vodil senator Gray, navzoči pa so bili tudi nemški in pa hrvaški zastopniki.

Madžarska vlada je za tri dni ustavila budimpeštanski dnevnik »Urai Ujszag«.

V Zagrebu so bila zaključena gospodarska pogajanja med Hrvaško in Nemčijo in bo v kratkem razglášena o tem posebna izjava.

Afganistanska vlada je razglasila, da se je morala vdati pritisku Anglije in Rusije ter izgnati iz države malenkostno število nemških in italijanskih državljanzov. S tem je hotela dokazati, da hoče ohraniti mir in nevtralnost, čeprav bo izgon škodil njenemu gospodarstvu in industriji.

V angleški zgornji zbornici je lord Moyne izjavil, da bi angleški vdor na evropsko celino v sedanjem trenutku bil norost. To je izjavil v odgovor nekemu drugemu lordu, ki je zahteval naj Anglija razbremeni Ruse s takim vdorom.

Lord Moyne je dejal, da ima Nemčija zdaj ob francoski obali več lovskih letal kakor na vsej vzhodni fronti.

Portugalska vlada je poslala nova ojačenja na Capverdске otoke.

Švedsko poslanstvo v Rusiji je poslalo svoji vladi brzojavko, v kateri sporoča, da je dospelo v mesto Kubišev (Samaro), novi sedež sovjetske vlade.

Ameriški senator Wallgreen je zbornici predlagal, naj zahteva od Rusije pomorska in letalska oporišča ob sibirski obali.

Švedska vlada diplomatsko zastopa največ vojskujočih se držav. Nič manj kakor 11 vojskujočih se držav je proslilo švedsko vlado, naj zastopa njihove koristi v nasprotnih državah.

V ameriških političnih krogih izražajo hudo nezadovoljstvo nad tem, da je mehiška vlada dovolila 560 italijanskim in nemškim mornarjem svobodno gibanje.

Agencija Reuter poroča, da sta angleški kralj in kraljica darovala 3000 funtov šterlingov v podporini sklad za Rusijo. To je približno četrtnina dnevnih dohodkov angleške kraljeve hiše.

Predsednik slovaške republike dr. Tiso in predsednik vlade dr. Tuka sta se včeraj s spremstvom vrnila iz Hitlerjevega glavnega stana. Ob prihodu je dr. Tiso imel govor, v katerem je zagotavljal zvestobo Slovkov do Nemcev in do Hitlerja.

Nemški poročevalski urad javlja, da so pri zadnjih bojih na severnem delu ruskega bojišča uspešno sodelovali tudi španski prostovoljci.

Angleži so konfinirali bivšega perzijskega šaha na otoku Sv. Mavricija, vzhodno od Madagaskarja. (Na istem otoku je konfiniran tudi dr. Stojadinović.)

Romunija si ni priključila Odesa

Bukarešta, 23. okt. s. Romunska brzojavna agencija poroča: Tuja poročila zatrjujejo, da si je Romunija priključila Odeso. Kakor je bilo sporočeno 20. t. m., je bila Odesa enostavno vključena v upravnem pogledu pokrajini onstran Dnjestra in je postala sedež civilne vlade. Dežela onstran Dnjestra, ki je bila zavzeta z orožjem, se upravlja z ljudskimi pravici, uprava pa ima svoj sedež v Odesi. Vsa drugačna poročila so brez podlage.

Opomini maršala Petaina zaradi atentatov na nemško vojsko

Pariz, 23. okt. s. Maršal Petain in admiral Darlan sta naslovila včeraj dopoldne po radiu poziv na prebivalstvo zasedenega ozemlja. V pozivu sta omenjala napade, ki so bili vpriporjeni na nemške častnike ter sta svetovale ljudstvu, naj pokaže zakonito vedenje nasproti zasedbenim oblastem in naj jim pomaga iskati in poloviti krivce teh napadov in njihove pristaje.

Še nekaj o Stalinu

Rim, 23. oktobra s. Za vtisi, ki jih je o Stalinu in o njegovi duhovitosti prinesel iz Moskve voditelj angleškega poslanstva pri nedavnih pogajanjih, lord Beaverbrook, je zlasti zanimivo, kaj pripoveduje o Stalinu voditelj ameriškega poslanstva Harriman. Ta je povedal, da je Stalin obdarjen s finim čutom za šaljivost, kateri se svobodno vdaja tudi med resnimi pogovori. Stalin, ki se je izkazal za dobrega trgovca, obilno beli razgovore z duhovitostmi ter zbadljivkami. V pristojnih krogih pripominjajo k tej izjavi, da dobiva Stalinova duhovitost v sedanjih časih nadih zločinskega cinizma, ki pa odgovarja značaju najbolj krvavega in strašnega človeka v zgodovini sveta.

Priprave za razstrelitev javnih poslopij v Moskvi

Stockholm, 23. okt. s. Stockholm Tidningen poroča, da je bilo v Kremlju ter okoli drugih važnih javnih stavb po Moskvi zadnje dni opaziti gibanje številnih pionirskih oddelkov. Gre za celo divizijo, ki ima nalogo pripraviti vse potrebno, da bi bil pognan v zrak Kremelj ter vse druge večje javne stavbe v Moskvi. Za razstrelitev, do katere naj bi prišlo, če bi Nemci imeli zasesti Moskvo, uporabljajo mine ter na čas uravnane peklenške stroje.

Anglija ne more nuditi v zadostni meri petroleja Avstraliji kolikor ga ta potrebuje. Avstralcem se zdi to ravnanje Anglije zelo čudno.

Letošnja žitna letina v številkah

Da so skoraj vsi slovenski kraji pasivni, kar se tiče preskrbe z žitom, to je bilo že dolgo znano. Vedno smo morali žito uvažati in le redke so bile kmetije, ki so pridelale dovolj žita za prehrano domače družine, in še bolj redke take, ki so žito celo prodajale. Samo dva okraja sta bila v bivši Sloveniji, ki sta imela žita čez lastno uporabo, namreč Murska Sobota in Dolnja Lendava, pa še tja so nosili sezonski delavci, ki so delali po Hrvaškem in Banatu, domov dogovorjeno količino žita kot plačilo za svoj trud.

V Ljubljanski pokrajini pa so prišli izmed bivših slovenskih okrajev izključno taki, ki so vseskozi pasivni in je pokrajina torej še bolj odvisna od dovoza žita, kakor pa prejšnja Slovenija.

Prehranjevalni zavod je letos uvedel strogo nadzorstvo nad proizvodnjo žita ter je moral vsak pridelovalec žita prijaviti ves svoj pridelek.

Številke so sedaj zbrane in nam kažejo precej točno sliko, kje smo sedaj glede preskrbe z žitom. Te številke seveda niso popolne, ker manjkajo še podatki s posameznih kmetij, računati je tudi, da nekaj žita kmetje kljub strogi kontroli niso prijavili, vendar je naslednja slika precej točna:

Okraj Črnomelj

Šteje 11 občin in 3670 kmetij. Pridelane, oziroma prijavljene je bilo 938.208 kg pšenice, 87.076 kilogramov rži, 15.097 kg soržice (mešanice pšenice in rži) ter 492.860 kg ječmena. Skupno je torej okraj pridelal 1.534.231 kg žita za kruh. Povprečno pride na vsako kmetijo 418 kg žita za kruh.

Okraj Kočevje

Šteje 18 občin in 3443 kmetij. Pridelal je 307.780 kilogramov pšenice, 21.160 kg rži, 13.655 kg soržice in 651.782 kg ječmena. Skupno torej je okraj pridelal 693.327 kg žita, ali vsaka kmetija 201 kg žita. Ta okraj je najbolj pasiven med vsemi podeželskimi.

Okraj Ljubljana

ima (brez mesta) 24 občin in 5417 kmetij. Pridelalo se je 1.687.156 kg pšenice, 184.657 kg rži, 124.067 kg soržice in 1.075.342 kg ječmena; skupno torej 3.071.222 kg žita ali na vsako kmetijo 530 kilogramov.

Okraj Logatec

Šteje 11 občin s 1673 kmetijami. Okraj je pridelal 317.418 kg pšenice, 27.714 kg rži, 2240 kg

sortice in 196.500 kg ječmena; skupno 543.862 kg žita ali na vsako kmetijo 325 kg žita.

Okraj Novo mesto

Šteje 30 občin in 9295 kmetij. Pridelal je 2.885.653 kilogramov pšenice, 207.908 kg rži, 979.285 kg soržice in 1.037.476 kg ječmena; skupno torej 4 milijone 308.322 kg žita ali na kmetijo 468 kg.

Mesto Ljubljana

samo šteje 272 kmetij, ki so pridelale 118.147 kg pšenice, 16.920 kg rži, 1050 kg soržice in 55.916 kg ječmena; skupno je torej Ljubljana pridelala 192.103 kg žita, vsaka ljubljanska kmetija pa povprečno 709 kg.

Skupno je torej

vsa Ljubljanska pokrajina

pridelala v 95 občinah in na 23.770 ha zemlje 6.245.332 kg pšenice, 545.435 kg rži, 336.294 kg soržice in 3.209.826 kg ječmena. Skupni prijavljeni pridelek letošnje letine žita v vsej pokrajini znaša 10.376.907 kg žita, to je pšenice, rži, soržice in ječmena. Vsaka kmetija je povprečno pridelala 436,5 kg vsega žita.

Če računamo, da ima Ljubljanska pokrajina 305.000 prebivalcev, potem pride na leto in na glavo prebivalca 34 kg doma pridelanega žita, ali kakih 90 gr na dan. Krušne karte pa dovoljujejo 200 gr na osebo in dan kruha. Torej ne pridelamo niti polovice toliko žita, kolikor ga je treba samo za kruh. Od navedenih količin pridelanega žita pa je treba še odšteti seme, kar še zniža količino razpoložljivega žita, dalje otrobe in druge odpadke. Za testenine pa smo sploh izključno navezani na uvoz, za kruh pa pridelamo kvečjemu eno tretjino žita doma.

V tej statistiki pa ni upoštevan pridelek koruze, prosa, ajde in ovsar, kar pa — razen koruze — ne pride toliko v poštev pri splošnem konzumu, ker to konzumirajo pridelovalci po večini sami, oziroma uporabijo, zlasti oves, za krmljenje živine.

Navezani smo torej izključno na uvoz in preprizani smo, da se bo posrečilo Prevodu zagotoviti dovoljne količine žitne hrane za prebivalstvo Ljubljanske pokrajine, zlasti, ker posveča tudi Visoki komisar Ekske, Grazioli temu življenjsko važnemu vprašanju vso naklonjenost in pozornost ter italijanske oblasti v vsakem oziru podpirajo delo Prehranjevalnega urada.

Imenovanje

Tajnik fašistovske stranke, vrhovni poveljnik GILa, je na predlog zveznega poveljnika imenoval fašista Pertoldija Luigija za načelnika generalnega štaba fašistovske mladinske organizacije v Ljubljani.

Še vedno ni nič zaleglo

Ljubljana, dne 22. oktobra.

Že v lanskim gledališki sezoni smo potožili, da obiskovalci gledališča prihajajo prepozno k začetku predstave. Pa smo našli opravičilo, češ da morda zakasne zato, ker pozno pridejo iz službe, potem večerjajo in se oblačijo. Pa smo se urezali, ko smo jih opravičevali. Ta opravičila ne drže.

Zdaj se gledališke predstave začenejo že ob četrti na 7 ali pa še prej. To zaradi zgodnje policijske ure in zamenjave. Človek bi pričakoval, da bodo vsaj zdaj obiskovalci točno prihajali v gledališče in ne bodo motili ostalih gledalcev pri predstavi. Pa je na žalost ostalo vse pri starem.

Pridem v opero in sedem na svoj prostor. Luči ugasnejo, dirigent stopi za svoj pult in zvoki Puccinijeve uverture blagodoneče zvane na uho. Človek uživa, oziroma bi užival, če... Pa zakasne obiskovalci odpirajo vrata kar venomer, iščejo po žepih vstopnice, se sklanjajo nad vrstami, katera je, in prišepetavajo drug drugemu, kakor na sejnu. Pravčasno došli gledalci morajo vstajati s svojih sedežev, da zapoznajo lahko zasedejo svoje prostore. Pa ne mislite, da gre vse to brez hrupa. Kaj še. Drug za drugim vstajajo ljudje s svojih sedežev in se umikajo. Sedeti škripljejo, včasih pade še pridružen kletvica, kajti zamudniku se mudi na svoj prostor in pri tem ne gleda, kam stopi. Uboga kurja očesa. In tako traja to vstajanje in sedanje skoraj vedno čez vso uverturo. Namesto, da bi poslušal glasbo, se moraš jeziti na take gospe in gospode, ki se jim ne da, da bi pravčasno prišli k predstavi. Veste, so nekateri, ki kar niso srečni in mislijo da sploh niso v gledališču, če ne zamude.

Temu zamujanju naj gledališka uprava naredi še enkrat konec. Kdor zamudi začetek predstave, naj bo vsaj toliko uviden, da ne sili na svoj prostor, ampak naj počaka ob strani. Siljenje na svoje mesto je nedostojno. Saj, če si zamudil, pa bodi še toliko potrpežljiv in počakaj do prvega dejanja. Sicer bi pa bilo lepo in prav, če bi vsak prišel pravčasno v gledališče. Torej, spoštovani zamudniki, v bodoče več manire!

Zveza borbenih Fašljev v Ljubljani

Rim, 23. okt. a. Po Ducejevih navodilih je tajnik fašistovske stranke ukazal ustanoviti v Ljubljani Zvezo borbenih fašljev.

Za zveznega tajnika je Duce na predlog strankinega tajnika imenoval Visokega Komisarja Emilija Graziolija.

Nove določbe glede uradnih ur po javnih uradih

Da se prihrani čim več kuriva in električnega toka za razsvetljavo, je bilo z Ducejevim odlokom odredeno, da bodo trajale od 5. novembra t. l. do 31. marca prihodnjega leta uradne ure po vseh javnih uradih in ustanovah v vsej Kraljevini, ki so kakor koli pod državnim nadzorstvom, nepretrgano od 9 do 15 ob delavnih in od 9 do 13 ob nedeljah in drugih prazničnih dneh.

Sitnosti zaradi prodaje kruha pred sodiščem

Ljubljana, 23. oktobra.

Prodajalka kruha Loti je imela pred sodiščem hude sitnosti zaradi prodaje kruha. Ovađena je bila, da je prodajala hlebčke kruha junija pred zamenjavo dinarjev v lire po višji ceni in pri manjši teži, ko so hlebčki tehtali za 5 in več dkg manj, kakor je bilo predpisano. Loti se je na vse načine zagovarjala pred sodnikom, toda prihajala je bolj in bolj v navzkrižja in nesoglasja. Zatekla se je tudi k matematiki in je sodniku zatrjevala, da je takrat kruh prodajala za 10 stotink ceneje, kakor je bilo to določeno, namreč, da je dajala te hlebčke po 1.80 lir, ko je bil drugače po 1.90 lir. Sodnik pa temu njenemu zagovoru ni verjel ter jo je mirno in vljudno opozoril, da je bila takrat veljavna valutna relacija 100 din za 30 lir in je njen zagovor ničev kljub temu, da naj bi bila popustila 10 stotink pri hlebčku. Še vedno je bila cena previsoka. Ko ji sklicevanje na lire ni nič pomagalo, se je zatekla k dvema pričama, ki jih je kar s seboj pripeljala pred sodnika. Prva priča, Zdenka, pa je tako nerodno pričala za obtoženo Loti, da bi bila kmalu sama prišla pod paragraf zaradi krivega pričevanja. Videlo se je da je bila priča od obtoženke nagovorjena. Tudi druga priča je ni mogla izmazati. Zaradi prestopka po čl. 7 uredbe o cenah je bila obsojena na 7 dni zapora in 400 lir denarne kazni, to nepogojno.

Zaradi krme za kunce bodite brez skrbi!

Zima je pred vrati. Letos se je zelo veliko ljudi lotilo reje malih živali, predvsem pa se ukvarjajo z rejo kunccev. Od teh imajo lepe koristi le, če jih pravilno reje. Zelo veliko skrbi pa imajo zdaj ti rejci, kako bodo prehranili svoje živalce čez zimo, ko bo hrane primanjkovalo. Velika večina kuncerejcev nima prilike, da bi sami na svoji njivi pridelali dovolj krme za prehrano živali, pa tudi sicer ne vedo, kje bi dobili potrebno krmo. V teh skrbih jim bo gotovo ustrezno, saj sta društvi »Mali gospodar« in »Železničarska splošna gospodarska zadruga« poskrbeli za prehrano. Društvi sta sklenili, da bosta organizirali prehrano malih živali. Društvi bosta nabavili korenje, peso, kolerabo, deteljo in seno. Vsak rejec malih živali, ki namerava živali imeti tudi čez zimo, pa nima krme, naj se obrne na omenjeni društvi, kjer naj naroči hrano. Ob priliki naročila pa bo moral vsakdo plačati po 50 cent. za vsak naročeni kilogram korenja, pese ali kolerabe in 1 liro za vsak naročeni kilogram sena ali detelje. Seno in deteljo bodo prodajali v stisnjenih zabojih od 30 do 50 kg. Rok naročila poteče 25. t. m. Krma bo dobavljena le, če bo naročil krme za vagonsko pošiljko in pa vsaj okrog pol vagona sena.

Krma in seno lahko naroči vsakdo pri »Mallem gospodarju«, Gosposka ul. 4 med uradnimi urami med 16 do 18 in pa pri »Zadrugi«, Bleiweisova cesta 35-11.

Krmila bodo dobavljena in prodana po nabavni ceni brez vsakega pribitka.

V bolnišnico so prišli

Včeraj je ljubljanska splošna bolnišnica spet sprejela pod svojo streho nekaj ponesrečencev. Tle so prišli na zdravljenje: 3 letna posestnikova hčerka Jožeta Juvančičeva iz Blok je padla skozi okno domače hiše in si pri tem zlomila desnico poleg drugih poškodb. — Posestnik Jože Škrjanc iz Zelmej se je precej porazil s steklom po rokah. — Pri delu na cirkularki se je ponesrečil delavec Anton Spolar iz Vidma pri Dobropoljah. Cirkularka mu je hudo poškodovala prste na desni roki.

Novice iz Države

Vladar na obisku v Livornu. Kralj in Cesar Viktor Emanuel III. je v torek dopoldne zasebno obiskal mornariško akademijo v Livornu. Vladarja so pred vhom sprejeli višji mornariški častniki na čelu z admiralom Paladinijem. Pozdravili so ga v dolgi vrsti razvrščeni gojenci mornariške akademije. Vladar je potem z visokega odra gledal veličastno parado gojencev, ki je bila prirejena njemu na čast, nakar si je podrobno ogledal učilnice akademije in vse ostale prostore. Ko je zapuščal akademijo, so mu znova priredili navdušene manifestacije ne samo gojenci, pač pa tudi številna množica ljudstva, ki se je bila medtem nabrala pred poslopjem. Vladar se je nato z avtomobilom odpeljal iz Livorna.

Nemško trgovsko zastopstvo pri ministru Ricciju. Minister za korporacije, Ricci, je v torek sprejel dr. Franza Heylerja in druge člane nemškega gospodarskega zastopstva, ki so pred nekaj dnevi prispeli v italijansko prestolnico. Nemške goste je ministru Ricciju predstavil predsednik fašistovske zveze trgovcev ter mu poročal, kako je bilo na obisku v trgovskih in drugih gospodarskih podjetjih v Milanu, Turinu, Genovi, Napoliu in v Rimu. Minister je izrazil svoje veselje nad obiskom nemških gospodarskih zastopnikov v Italiji ter izrazil prepričanje, da se bodo v bodoče stiki med obema zaveznikoma državama tudi na tem polju še bolj poglobili ter prinesli zato še večje koristi ko do sedaj. Potem se je ministru Ricciju zahvalil za njegove tople besede voditelj nemškega zastopstva ter tudi on poudaril željo po še tesnejših stikih med Italijo in Nemčijo na trgovskem polju.

Sklenili so popraviti tudi cesto Ljubljana—Škofljica. Pod predsedništvom ministra za javna dela se je v Rimu sestal na sejo avtonomni cestni odbor, ki je razpravljal o številnih načrtih za zboljšanje državnega cestnega omrežja. Mnogo teh načrtov je na tem zasedanju tudi odobril. Med njimi je tudi načrt za zboljšanje ceste Ljubljana—Škofljica.

Poživitve železniškega prometa na obmejnih prehodih. Kakor je razvidno iz podatkov, ki se nanašajo na obmejni železniški promet, se je ta v letu 1939-40 v primerjavi s prejšnjim letom, znatno dvignil. Leta 1939-40 je bilo v Italijo uvoženega, kakor poroča »Agita«, 8 milijonov 296.765 ton raznega blaga, dočim je znašal uvoz v letu 1938-39 komaj 3.488.096 ton. Izvoženega pa je bilo leta 1939-40 4.360.227 ton blaga, v letu pred tem pa 2.894.440 ton. Predvsem se je železniški promet dvignil na obmejnih prelazih v Domodossoli, Chiasso, čez Trbiž, Brenner, Postojno in Luino.

Krompirjeve cmoke v restavracijah smejo kuhati. Ko je bila izdana odredba, ki prepoveduje pripravljati sveže testenine, so po nekaterih pokrajinah mislili, da je prepovedano kuhati tudi krompirjeve cmoke, in pripravljati tudi vsako cvrtje, pri katerem se lahko uporablja nekrušna moka. Takšne jedi po gostilnah, restavracijah, hotelih pa tudi po zasebnih domovih, kakor je znano, mnogo pojedjo. »Eco di Roma« obvešča zdaj, da je krompirjeve cmoke dovoljeno kuhati povsod.

Zbiranje starega železa. »Eco di Roma« piše: Da se zagotovi železni industriji čimveč starega zavrženega železa, je bil izdan zakonski odlok, ki podrobno ureja zbiranje vseh kovinskih predmetov. Naša industrijska podjetja morajo preskrbeti oboroženim silam potrebna sredstva za doseg zmag. Ker se čuti pomanjkanje kovinskih surovin, s katerimi ne razpolagamo v zadostni meri, je strogo odredeno nabiranje starega železa, ki je podlaga za izdelovanje jekla.

Razpis medklubskega lahkoatletskega tekmovanja

SK Planina priredi v soboto 23. oktobra in v nedeljo 26. oktobra — obrat — pričetkom ob 14.30 — medklubskega lahkoatletskega tekmovanja na Stadionu v Ljubljani.

Pravico nastopa imajo verificirani in neverificirani seniorji in juniorji — člani klubov SLAZ.

Vrstni red disciplin:

I. dan: 200 m predteki, troskok, 300 m, met kladiva, 5000 m, 200 m finale, met kroglice (seniorji), met kroglice (juniorji), met kopja (jun.).

II. dan: 400 m zapreke, 100 m predteki (seniorji), 100 m predteki (juniorji), skok ob palici, met diska (seniorji), met diska (juniorji), 1500 m, 100 m finale (seniorji), 100 m finale (juniorji), skok v višino (seniorji), skok v višino (juniorji), 400 m, skok v daljavo (seniorji), skok v daljavo (juniorji).

Prijave klubov in posameznikov se bodo sprejemale pol ure pred začetkom tekmovanja na Stadionu. Prijavnine in nagrad ni!

Teklišče je dolgo 400 m 72 cm in ima dva nedvigljena zavoja. — Tekmovanje se vrši po pravilih in pravilnikih SLAZ.

Narotite „Slovenčev koledar“!

J. N. VOLKHAMER

OSOJANI

ZGODOVINSKI ROMAN

Tako je bilo tudi pri Ljudmili. Ko je z okna zagledala najprej Adalbera, ni dobrega Henrika potem skoraj videla. Tudi ob sprejemu je obstal njen pogled na višji Dietrichsteinovi postavi in na njegovem sveže cvetočem obrazu. Da bi medtem ko je Henrik govoril z grofco, pritegnila Adalberovo pozornost nase, je stala zdaj na eni, zdaj na drugi nogi, večkrat pa celo na prstih, s čimer je spravila mater v zadrego, da jo je poslala gledat, kje je brat. Odplesala je, pojoč neko poljsko pesem, po dvorani, se spodaj še ozrla, kakor bi izstrelila puščico na Adalbera, ki je tudi gledal za njo, skočila skozi vrata in jih zaprla.

»Ne zamerite dekletovi neolikanosti, je skoraj še otrok,« jo je opravičevala gospa.

»Vendar,« je rekel Malenstein, »bi bil že čas, da bi se otrsela svoje brezmejne lahkomišljenosti.«

Saj se je ne zaveda! In veste, prišla je na svet, ko sva bila midva že precej v letih. Kmalu nato je kralj mojega gospoda odpustil iz službe in odšel živimo kar sami zase in dekle ne pride nikamor in nima nikake zabave. Hvala Bogu, da je še tako veselo naviti! Jaz nočem na njej nič umetničiti, naravna je, vse pove, kar misli, a redko pomisli, kaj dela,« je mafi še zagovarjala hčerko.

Medtem je zunaj pred dvorano zažvenketala ob tlaku sablja.

»To bo moj sin,« je rekla gospa.

In že je vstopil nekam hrupno visok, lep mož z izzivalnim pogledom.

»Sin moje žene,« ga je predstavil Malenstein, »Laskonog, krakovski vojvoda,« nato pa svoja gosta njemu: »Cesarjeva gospoda odposlanca.«

Laskonog se je priklonil, iztegnil desnico, kakor bi se hotel dotakniti njunih kolen, ni pa izpregovoril ne ene besede, temveč je samo vihal svojo bradico. Ni bil prijatelj Nemcev in mater je večkrat žalil, ko ji je očital njeno drugo poroko, vendar je kljub temu s svojo milobo preprečila, da ni prišlo do sporov med očetom in pastorkom.

Ko se je Ljudmila komaj vrnila v dvorano, so jih že poklicali h kosilu. Njo je vodil Adalbero, ki se ga je tesno oklenila in skakljala ob njem v obednico, ker je sedla kar poleg njega, ko so mu odkazali prostor. Medtem ko je bil Adalbero v razgovoru z očetom, ga je nenadoma glasno vprašala:

»Ali je cesar lep?«

»Da, lep je,« je odgovoril.

»In cesarica?«

»Ni tako lepa.«

»Ali je sreča biti cesarica?«

»Ne vedno, otrok moj,« je odgovorila mati in jo opozorila, naj ne prekina očeta med pogovorom.

Poslej je sedela mirno, dokler je oče govoril, čim pa je trenutek prenehal, je že imela spet kako vprašanje za Adalbera. Ko sta se gosta popoldne poslovila, je stala med starši in dala Adalberu roko ter mu rekla: »Pridite kmalu spet!«

Na stanovanju ju je čakalo spet vabilo dvornega maršala, naj prideta naslednji dan obedovat na dvor. Neprizakovano je bil tudi grof Malenstein med gosti, kateri so bili sicer samo najvišji uradniki in tajni svetniki. Kralj je razkazoval svoje zaplade, jedli so iz zlatih posod, v zlate čaše so bili vdeleni biseri. Z odposlancema je govoril o lovu, o konjih in vojski, največ pa z veliko hvalo o cesarju Henriku.

Po obedu je odvedel Malenstein odposlanca na svoj dom.

»Zdaj se vama ne mudi, da bi odpotovala,« jima je rekel. »Da je kralj tudi mene povabil, je samo zaradi vaju. Take časti nisem bil deležen že nekaj let. Pošljita cesarju sla in mu sporočita, da ostaneta še nekaj dni, ker upata, da bosta svoj namen le dosegla. Resnično, kraljevo vedenje do vaju opravičuje tako upanje!«

Adalbero je bil takoj pripravljen pisati cesarju.

Cel teden je še potekel ob pojedinah v čast odposlancema, ki sta bila vsak večer pri Malensteinu. Končno je grof mislil, da je le čas prosi za poslovilno avdienco in ob tej priliki še enkrat poskusiti doseči ugoden odgovor za cesarja.

Bilo je zaman.

Kralj ju je prekinil, ko sta spet začela vprašanje pomoči.

»Povem vama nekaj novega,« je rekel. »Ogrski kralj Gejsa je umrl, na prestol je prišel za njim njegov brat Ladislav, a cesar Henrik podpira svojega svaka protikralja Salomona zoper mojega zaveznika Ladislava. Tega vidva nista vedela, prepričana sta, da bi vedela, pa me obenem prosila, naj bi poslal pomoč cesarju.«

In je udaril ob tla in vstal:

»Pojdita v miru, a takoj!«

Večeri pri Malensteinu so postali Adalberu, ki se jih je paval, kar sladka potreba. Lepa Ljudmila ga je pridobila zase s svojimi pogledi, z roko, ki je otroško počivala v njegovih, in s svojo odkritosrčnostjo, ki je ni potvarjala. Starši, ki so že dolgo bili odločeni, da preživijo svoja zadnja leta v tihi dolini Malte, si niso mogli zeleti boljšega zeta.

Adalbero je bil prepričan, da ga Ljudmila ljubi. Bil je že premalo izkušen, da bi mogel vedeti, da le tihe in resne duše ljubijo v tako rani mladosti, da ni za Ljudmilo, česar se niti sama ne zaveda, nič drugega ko dobrodošla nova sijajna igrača.

Andrejčkov
Jože:

Zalost in veselje

Risal Jože Beranek — Besedilo priredil Mirko Javornik

Roman
v slikah

118.

»Ali, častiti mož,« dé Aleš, »po morju bova še težje prišla, kakor po suhem. Takoj bodo spoznali, da sva tujca, pa tudi denarja nimava, da bi plačala voznino. Kaj naj storiva?«

119.

»Le v Boga zaupajta,« je dejal menih in povzdignil roko. »Bog siromakov nikdar ne pozabi. Jaz vama bom pomagal, kar se bo dalo, četudi sem sam siromak ter pregnanec.«

120.

»Vi, častitljivi oče, pregnanec?« se je začudil Aleš. »Pa zakaj vendar?«
»Zavoljo pomote!« je rekel menih trpko.
»Hudo je to! Pa ne zamerite — česa so vas neki obdolžili?«

Veliko delo katoliških misijonarjev

Zanimiv razgovor s tajnikom kongregacije »De propaganda fide«

Dopisnik »Illustrazione del Popolo«, Franceco Turchi priobčuje v zadnji številki zanimiv razgovor s tajnikom kongregacije »De Propaganda Fide«, msgr. Celsom Constantiniem, ki je sprejel dopisnika ob priliki prošave 15. misijonskega dne, edinstvenega praznika vsega katoliškega sveta.

»Misijonsko delovanje je razširjeno že skoraj po vsej zemlji — po Kitajskem, Japonskem, v Avstraliji, v Afriki, v Armeniji in v Evropi; tudi v Evropi, kjer Kristusov križ ne vlada, kakor tudi tam, kjer so zatajili Kristusov nauk in kjer ga še zatajujejo, tam so potrebni naši misijonarji — je dejal v začetku razgovora msgr. Constantini.

»Ali bi mi Vaša Ekscelencija lahko povedala, kakšni razlogi so napotili Pija XI., da je proglasil 19. oktober za misijonski dan?«

»Pij XI. je gotovo želel opozoriti kristjane vsaj enkrat na leto na ev. misijon, na dan molitve za razširjenje Kristusovega kraljestva. Sv. oče je uvedel misijonski dan leta 1926. Okrožnica »Rerum Ecclesiae« je skupno z okrožnico »Maximum Illud«, ki jo je izdal Benedikt XV. leta 1919, postavila trdne temelje že prej, jih izpopolnila in ustvarila. Vključila dragoceni in bogati izkušnji te sedemletke, v katero pade tudi Vatikanska misijonska razstava (1925), in kar je posebno važno, ustanovitev Cerkve na Kitajskem s posvetitvijo prvih šestih kitajskih škofov. Vsi ti dogodki, katerih krono so izpopolnili še drugi manjši, so blagodejno vplivali na mnge. Tako se je počasi rodila želja, ki jo je Višji glavni svet Propagande vere izrazil 1926. Pija XI., da bi se predzadnja nedelja v oktobru posvetila temu delu in tej misiji.«

Nekaj številčnih podatkov o uspehih

»Uspehi, tudi tvari, ki jih dosega verska propaganda, so zelo lepi. Polovica vseh daril, ki jih prejme Višji svet v Rimu iz vseh dežel na svetu, in ki se razdelijo med stoletje katoliških misijonarjev, je zbranih na misijonsko nedeljo. V zadnjih dveh letih je katoliški svet poslal v Rim »Verski propagandi« nad 60 milijonov Lit. Na misijonsko nedeljo postane zemlja ena sama velika katedrala, iz katere milijoni duš pošiljajo v nebo goreče prošnje in katere tabernakliji so postavljeni vsepoved.«

»Govorijo o propagandi protestantskih misijonarjev in o škodi, ki jo tam povzročata katoliške-misijonskemu delu.«

»Vprašam, ali lahko protestantski misijoni ali mogoče še kateri drugi povzročijo krizarsko vojno, tako strnjeno složnost, tako enotno v čustvih, usmiljenost, tako jasno in zaslužno, ne da bi mislili pri tem na vrednost in množino vseh darov,

pač pa na gorečnost in dušo? Odgovor, dragi gospod, je na podlagi dokazov — nikalen.«

»Koliko znese vsa ta podpora?«

»Verska propaganda je največja organizacija za pomoč misijonarjem skupno s Propagando Fide in v 20. letih rimskega življenja (1922—1941) je poslala misijonom 850 milijonov Lit, kar je sprejela iz vseh delov sveta. Važno je dejstvo, da je Propaganda ustanovljena celo sredi Afrike in tam, kjer je pred nekaj leti vladalo krivoverstvo in poganstvo. Toda, kaj je ta vsota, ki se dviga v milijone, v primeri s potrebami, rastočimi iz dneva v dan. Mislimo le na žrtve misijonarjev in njihovih pomočnikov, na šole in dobrodelna dela, in videli bomo, da je ta znesek mala stvar za dobo 20 let.

Kako prihajajo darovi

Darovi za misijonarje prihajajo v Rim v devizah po posredovanju narodnih svetov; izmenjavo v italijanske lire izvrše narodni predsedniki. V Rimu teh deviz ne zmanjka. Višji svet vloži vse devize v zanesljive banke. Po veliki noči skladišče občni sestanek, katerega se udeležijo člani Sveta, stanovalci v Rimu in predsedniki. Na seji razdelijo podpore misijonarjem v razmerju z njihovimi potrebami po navetih »Propaganda Fide«. Takoj po seji pošlje glavno tajništvo Višjega sveta z lastnimi nakazili podpore (okrog 600 nakazil) v devizah, določene posameznim misijonskim vodstvom.

Odkod ime Kočevje

Zanimive razlage jezikoslovcem in zgodovinarjem o »Hočevju«

Pred 600. leti so prišli na Kočevsko novi naseljenci. Zgodovinarji in jezikoslovci menijo, da so se naseljenci začeli imenovati po glavnem kraju naselitve — Kočevju.

Kaj pomeni to ime? Razlage so različne. Najnovejša razlaga meni, da je pravilna pisava in izrek Hočevje. Krajce tega imena imamo več, n. pr. pri Črnomlju, pri Dobropoljah, pri Sp. Tuhinju, v Gorici itd. Tudi priimek Hočevar najdemo po raznih krajih; priimek Kočevar pa je redkejši in je tudi mlajši, gotovo po razlagi imena iz »Kočer«. Hočevje pa brzokone pomeni kraj, kjer voda ponikuje, se izgublja, izgineva. Vsi kraji Hočevje imajo skupno to, da tam res voda izgineva ali zaradi ponikve, ali zaradi suše. Pri uslju na Vipavskem je studenec, katerega imenujejo Hočevce. Ta studenec teče le včasih, kadar je več deževja, potem usahne; rekli bi torej, da teče le, kadar hoče. V Kočevju izgine Rinja na koncu mesta pod zem-

ljo. Pravilno ime po tej razlagi bi bilo torej Hočevje.

Nemški Kočevarji torej niso bili prvotni naseljenci, ampak so le priseljenci. O tem nam pričajo krajevna imena iz te dobe, ki so slovenska. Nekaj so jih priseljenci sprejeli, nekaj pa so svojih ustvarili. Zse listina iz leta 1363. naštevata pet cerkva, ki nima nobena nemškega imena, dokaz, da so ta imena že stara iz slovenske dobe. Pa tudi sedanja imena mnogih vasi dokazujejo slovenski izvor.

Uvodničar v »Slovincu« 22. avgusta 1894. jih je že nekaj naštel: Borovec, Reka, Mala gora, Topli vrh, Skrilj, Poljane, Borič, Brezje, Gaber, Travni dol, Morane, Toplice, Bistrica, Lahina, Gače, Grintavec, Kleč, Seč, Trnovce, Rodine, Pogorelec, Pleša, Ribnik, Gradec, Kotschen (Koče), Kosičberg itd. Nihče ne more trditi, da so ta imena dali Slovencem priseljenci. So pač dediščina iz prejšnjih časov.

Poleg tega mislijo zdaj tudi na to, kako bi pospešili pošiljanje raznega blaga v notranjost Rusije. Sedanje stanje prekosibirsko železnice je tako, da ne dovoljuje povečanja prometa, ki že zdaj naleta na velike težave, bodisi zaradi tega, ker je proga stara in slaba, ali pa zaradi želez-

niških vozov, ki so v slabem stanju. Treba je bilo torej poiskati drugo sredstvo za prevoz potrebščin, ki jih Amerika pošilja Rusiji na pomoč. V ta namen so sklenili zgraditi novo železniško progo, ki bi se začela pri Nogaevu in bi šla skoraj vzporedno s sedanjo prekosibirsko železnico. Računajo, da je v nekaj desetletjih še ne bo mogoče dograditi. Medtem pa se bodo v skladiščih v pristanišču Nogaevu kopičile zaloge ameriškega blaga. Naravno je, da med temi stvarmi ne ho smelo biti živih in drugih stvari, ki se hitro pokvari.

Kakšno je upanje za bodočnost?

»Bodočnost je v božjih rokah in v rokah onih, ki Mu služijo s spontanostjo in s plemenitostjo. Prijatelji misijonarjev lahko podvojijo vnuemo. Lepši bodočnosti bodo pripomogli tudi z žrtvami, katere doprinašajo v sedanjem vrtincu orožja in krvi.«

V načrtu je nova čezsibirska železnica

Dvoje novih ruskih pristanišč na Daljnem vzhodu odprtih

Švedski časopis »Dagens Nyheter« prinaša presenetljivo poročilo o rusko-ameriških namenih na Daljnem vzhodu, kjer nameravajo z novimi napravami olajšati dovoz ameriških vojaških potrebščin za sovjetsko vojsko. Poročilo, ki ga posnemamo po tržaškem »Piccolu«, pravi:

Za razkladanje ameriškega blaga, namenjenega sovjetski vojski, so na Daljnem vzhodu odprli dve novi ruski pristanišči. To sta pristanišče Petropavlovsk na polotoku Kamčatki in pristanišče v Nogaevu, severno od Vladivostoka.

Poleg tega mislijo zdaj tudi na to, kako bi pospešili pošiljanje raznega blaga v notranjost Rusije. Sedanje stanje prekosibirsko železnice je tako, da ne dovoljuje povečanja prometa, ki že zdaj naleta na velike težave, bodisi zaradi tega, ker je proga stara in slaba, ali pa zaradi želez-

niških vozov, ki so v slabem stanju. Treba je bilo torej poiskati drugo sredstvo za prevoz potrebščin, ki jih Amerika pošilja Rusiji na pomoč. V ta namen so sklenili zgraditi novo železniško progo, ki bi se začela pri Nogaevu in bi šla skoraj vzporedno s sedanjo prekosibirsko železnico. Računajo, da je v nekaj desetletjih še ne bo mogoče dograditi. Medtem pa se bodo v skladiščih v pristanišču Nogaevu kopičile zaloge ameriškega blaga. Naravno je, da med temi stvarmi ne ho smelo biti živih in drugih stvari, ki se hitro pokvari.

Trije bratje skupaj na fronti

V sedanji vojni, ko je bilo vpoklicanih toliko ljudi k vojakom, res ni nič tako posebnega, če se na istem bojišču srečata dva brata. Dosti bolj ne navadno pa je, da se dobe na isti fronti kar trije bratje, ki so bili poklicani k različnim vojaškim oddelkom. Tak izreden primer se je zgodil po poročilu iz Münchena nekje na vzhodnem bojišču. So to trije sinovi peka Buchbergerja iz Wohnsalszacha, ki so se lepega dne srečali nekje na daljnem evropskem Vzhodu. Lahko si predstavljate, kako veselo je bilo to njihovo srečanje na tujem svetu, čeprav ob rjovenju topov, regljanju strojin in brnenju letalskih motorjev.

Filmska predstava za slepce

V Wuppertalu so te dni imeli svojevrstno filmsko predstavo. Namenjena je bila izključno le slepim. Za uvod so slepim natančno razložili potek dejanja, ki se bo odigralo na filmskem platnu ter povedali tudi imena posameznih igralcev, ki v tistem filmu nastopajo. Zato je bilo med predvajanjem tega zvočnega filma treba poslušalcem dajati le kratka pojasnila. Poročilo o tej zanimivi predstavi pripominja, da se je tokrat že drugi zgodilo, da so predvajali zvočni film pred samimi slepci. Tisti filmi, pri katerih je bistven del glasba, so za slepe občinstvo posebno prikladni.

»Proti večeru je kakor po navadi prišel eden izmed zločincev z večerjo. Prišel je trenutek, katerega sem se tako zelo bal. Ali bo odkril moje skrivališče? Vrata je bilo le težko opaziti in na to sem računal. Cakal sem z utripajočim srcem. V tem trenutku sem bil pripravljen na vse. V svojem obupu sem pograbil za sekuro in se postavil poleg vrat. Imel sem pravico, da branim svoje življenje. V tem slučaju pa sem bil še toliko bolj upravičen.«

Slišal sem, kako se je zločinec ustavil, ko je vstopil v sobo. Brez dvoma ga je moj beg presenetil. Pakrat je zaprl in odprl vrata, skozi katera je pravkar prišel. Hotel se je brez dvoma prepričati, če je ključavnica v redu. Nato je začel pregledovati stene sobe, kjer sem bil ujet. Trkal je po stenah, da bi ugotovil, če so kje kakšna vrata. Potrkal je tudi na vrata, za katerimi sem stal s sekuro v roki. Sapa mi je zastala. K sreči so vrata bila tako narejena, da je trkanje prav tako donelo, kakor da bi trkal na steno.

Ničesar ni opazil in je šel dalje. Odahnili sem se. Nevarnost je zaenkrat minila. Več ur sem bil v pripravljenosti. Pozneje sem nekje v daljavi slišal klicanje na pomoč. Nato je zopet bilo vse tiho. Sicer pa bi glasovi morali biti zelo močni ali pa čisto blizu, da bi jih mogel slišati. Dances zjutraj sem slišal, da je bilo tukaj več ljudi. Hotel sem izvedeti, kaj se je zgodilo, ne da bi se izpostavil nevarnosti, da bi me moja krvnika znova zajela.

BELA ČAROVNICA

pustolovski roman

38

Ta novi način gojenja je prinesel tudi to prednost, da medtem, ko se pri navadnih rastlinah listi obirajo le vsake štiri mesece, jih je pri teh, katere sem jaz vzgojil, mogoče obirati vsak mesec.

»To dejstvo zame ni imelo nobenega pomena. Pač pa je imelo velikanski pomen za tiste, ki se bavijo z razpečavanjem kokaina, ker bi na ta način potrojili svoje dohodke.«

»In kako so izvedeli za te lastnosti vaših rastlin?« je vprašal policijski poveljnik.

»Zal sem to dejstvo zabeležil v svojem zapisniku. Zločince pa seveda nista vedela, kako je sestavljeno ono sredstvo za pospeševanje rasti. Sicer sem imel tudi to zabeleženo, toda s skrivnimi znamenji, katerih nista znala razbrati. Saj je to več ali manj navada vseh znanstvenikov.«

»Ali se jima je pozneje posrečilo razbrati vaše zapiske?« je vprašal poveljnik.

»Nisem jima hotel odkriti svoje skrivnosti. Mučila sta me na vse mogoče načine. Moje telo je ena sama rana. Umoriti pa me le nista hotela, ker sta upala, da me bosta končno le pripravila do tega, da jima odkrijem svojo tajnost. Zadnje dni pa je prišlo do neke spremembe.

Ne vem, ali se jima je posrečilo, da sta sama razbrala moje znake ali pa sta izgubila vsako upanje, da bi me pripravila do tega, da bi govoril. Predvčerajšnjim mi je rekel eden izmed njiju:

»Sedaj je prišel tudi zate konec. Jutri zvečer boš imel prijetno družbo. Prišla bo k tebi neka mlada deklica, zaročenka nekega časnika, ki se zabava s tem, da se igra detektiva. Mogoče bo prišel tudi on. Vsi trije boste končali tako kakor ameriški zločinci. Električna se da uporabiti na različne načine. Pokopali vas bomo na vrtu in naša trupla bodo zelo koristno gnajila za naše rastline, s katere pomočjo je mogoče pridobiti si lepe vsotice.«

Starec je nehal pripovedovati, da bi se nekoliko odpočil. Pogledal sem Doreta, ki je bil smrtno blede in je pozorno poslušal. Giroux je nadaljeval:

»Vedel sem, da ne morem pričakovati nobenega usmiljenja. Predobro sem ju spoznal. Prinesla sta telefon v sobo, kjer sem ves dan sedel vezan na stolu. Videl sem, da sta na njem naredila neke spremembe. Prisiljen sem bil, da sem pristvoval njunim telefonskim pogovorom. Telefoniral je navadno oni z nizkim glasom. Iz teh razgovorov sem iz-

vedel, da si je nadel ime Croixnoire. Kar je govoril po telefonu, je bilo strašno. Umoril je tudi na grozen način nekega človeka, katerega je našel poleg skrivnih vrat. Slišal sem kako je revež delal:

»Prizanesite mi. Nisem jaz storil tega. Nisem bil tam zaradi vas. Prisegam, da nisem storil ničesar zoper vas...«

Njegove prošnje bi bile omehčale celo kamen. Toda ta dva zločince sta bila hušja od najbolj divje zverine. Slišal sem še, kako je strašno zakričal, nato je bilo zopet vse tiho. Zakopan mora biti nekje tukaj v bližini. Vedel sem, da tudi mene čaka isti konec. Ves čas sem iskal prilike, da bi zbežal. Poleg sobice, v kateri sem bil zaprt, sem imel še eno, kjer sem delal razne akustične poskuse. Dal sem jo za ta namen pripraviti na poseben način, da od zunaj ni vanjo prihajal noben glas. Se prav posebno sem izoliral vrata, ki so bila tako skrita v zidu, da jih ni bilo mogoče opaziti. Včeraj zvečer sem opazil, da so nekoliko priprta. Ko sta razbojnika odšla, sem se previdno spravil s stola na tla in se z velikim trudom zvelkel do vrat. Imel sem roke in noge vezane. Po mučnem prizadevanju se mi je posrečilo, da sem se privlekel do male mizice, na kateri sem imel razno orodje in se postavil pokonci. Naslonil sem se ob mizico, da ne bi zopet padel. Moje upanje na rešitev je postajalo vedno večje. Za hip sem si oddahnil. Na mizi je bila majhna plinska svetilka, katero sem rabil pri svojih poskuseh in ki je bila stalno prižgana. Najprej dosežem

svoj cilj, če se poslužim te, ker sem moral hiteti. Vrata sobice so namreč ostala odprta. Moral sem se torej čimprej opotiti vezi in vrata skrbno zapreti. Sele tedaj bi se mogel čutili kolikor toliko na varnem. Plamen je bil čisto ob robu mize. Moral sem biti previden, da bi se mi ne vnela obleka, obenem pa sem moral delati hitro. Pazil sem sicer, da bi si ne ožgal rok, toda tega nisem mogel popolnoma preprečiti. Sicer pa sem bil preveč razburjen, da bi bil sploh čutil bolečine.«

Toda pripetila se mi je še večja neprilika, preden mi je uspelo vrvi popolnoma prežgati. Zaradi nerodne kretnje je plamenček ugasnil. Moral sem hitro najti drugo sredstvo, da se osvobodim. Nisem imel časa, da bi zaprl plin. Pogledal sem okrog sebe in zagledal sekuro. Z velikim trudom sem jo postavil na rob mize z rezilom obrnjenim navzgor. Začel sem z vezanimi rokami drgniti po njej. Od časa do časa sem poskušal, če je vrv že toliko prerezana, da bi jo mogel pretrgati.

Končno se mi je posrečilo. Imel sem roke sicer vse ožgane in porezane, toda nisem se zmenil za to. Z mrzlično naglico sem razrezal vrvi tudi na nogah. Ko se mi je tudi to posrečilo, sem stekel k vratom in jih zaprl ter skrbno zapahnil. Nato sem zaprl tudi plin. Do tega trenutka je plin uhajal in že precej pokvaril zrak v sobi. Poiskal sem si nekaj krpa in si obvezal rane na rokah, ki so me začele skeleti.«